

Bolest představuje fyziologický proces spojený s negativním emocionálním zážitkem, který varuje naše tělo před hrozícím poškozením, nebo je tak popisován. Vedle bolesti neuropatických, které z definice nemají žádný význam, bolest ve svém výsledku zprostředkovává funkci obrannou. Pro tuto obrannou funkci je však dostačující jiný mechanismus – obranný reflex, který je evolučně původnější. Můžeme se tedy ptát, zda je bolest pouhým emocionálním prožitkem, který obranný reflex doprovází, nebo má i jiné, své vlastní funkce.

Ke zjištění fyziologických významů bolesti využijeme vzácného syndromu kongenitální analgezie, který se vyznačuje absencí bolesti. Na základě srovnání klinických případů tohoto syndromu s populací bez poruch vnímání bolesti popíšeme jednotlivé funkce bolesti, které vztáhneme k jednotlivým složkám bolesti – senzorio-diskriminační a afektivně-motivační.

Senzorio-diskriminační složka zprostředkovává funkce obrannou, informativní a diagnostickou. Funkce obranná je analogická s funkcí obranného reflexu. Informativní funkce nám podává informace o fyziologickém procesu, při němž hraje bolest důležitou roli – porodu. Diagnostická funkce se uplatňuje v medicíně a jde o slovní popis obranného reflexu. Funkce SD složky se uplatňují v době aplikace podnětu a pro jejich zdárný průběh si vystačíme s obranným reflexem.

Další složkou specifickou pro bolest je afektivně-motivační složka. Při srovnání kontrol a pacientů s kongenitální analgezií se ukazuje, že AM složka odhaluje funkci bolesti v procesu učení. Prostřednictvím negativních psychických procesů nás učí vyhýbat se nebezpečným stimulům i do budoucna. Tehdy, kdy je taková paměť evolučně nežádoucí, jako v případě bolesti porodní, je toto poučení regulováno poporodní amnézií.

Můžeme tedy shrnout, že hlavní úlohou bolesti je účast při procesu učení. V ostatních případech bolest buď nemá žádnou funkci (neuropatická bolest), nebo se překrývá s obranným reflexem.